

คู่มือ

“ การผลิตตุ้มต๋อแป็งและตุ้มพญาหยอ ”

จัดทำโดย

โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การผลิตตุ้มและตาแหลวล้านนา”

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2568

คู่มือการผลิตตุ้มตัวเป้งและตุ้มพญายอ

หัวหน้าโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณพร อารยะพันธ์

ผู้ร่วมโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชนิตว์ ลีนาราช

บรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชนิตว์ ลีนาราช

ผู้รวบรวมและเรียบเรียงเนื้อหา ธนภรณ์ พฤกษ์รัมย์โกวิท

บรรณวิทย์ แจ่มสนิท

ออกแบบปก ชมชนก อภิวงศ์

ถ่ายภาพ สุริยเทพ กันอินทร์

วรมเชธ สมสร้อย

ธิตารัตน์ กิจติสาร

ผู้จัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชมชนก อภิวงศ์

ผู้แปล ภาสพร บุญศิริ

พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน 2568

จำนวนหน้า 50 หน้า

ผู้สนใจสามารถชมวีดิทัศน์ได้โดยการสแกนคิวอาร์โค้ดข้างล่างนี้

การผลิตตุ้มใส่ห่มและตาแหลว

การผลิตตุ้มล้านนา

คำนำ

หนังสือคู่มือการผลิตตุ๊กตาล้านนาฉบับนี้ ถือกำเนิดขึ้นจากความมุ่งมั่นตั้งใจของคณะผู้จัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การผลิตตุ๊กตาวีปิงและตุ๊กตาวายอ” ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันเสาร์ที่ 29 มีนาคม 2568 ณ ศาลาประชาคมหมู่บ้านไร่เปิง ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้การดำเนินงานของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2568

โครงการบริการวิชาการนี้ มีกลยุทธ์สำคัญคือการส่งเสริมบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ด้านมนุษยศาสตร์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งสร้างประโยชน์อันยั่งยืนแก่สังคมและชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับเศรษฐกิจ สร้างรายได้ และสร้างโอกาสทางอาชีพให้แก่ชุมชน

ตุ๊กตาล้านนา มิได้เป็นเพียงสิ่งประดับตกแต่ง แต่ยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของจังหวัดเชียงใหม่ การจัดทำคู่มือฉบับนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อรวบรวมและจัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตตุ๊กตาล้านนา รูปแบบพื้นฐาน 2 ประเภท คือ ตุ๊กตาวีปิงและตุ๊กตาวายอ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ให้คงอยู่สืบไป

การดำเนินโครงการนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมืออันดีจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แม่ครูแทนเทพิน เหลียงชัยรัตน์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านไร่เปิง คุณวิริยา ไชยมาตร์ และกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านไร่เปิง คณะผู้ร่วมรับผิดชอบโครงการขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ และให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา ณ โอกาสนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือคู่มือการผลิตตุ๊กตาล้านนาฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษา เรียนรู้ และสืบทอดศิลปะการทำตุ๊กตาล้านนาให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันงดงามของเชียงใหม่สืบไป

คณะผู้จัดทำ

30 มีนาคม 2568

สารบัญ

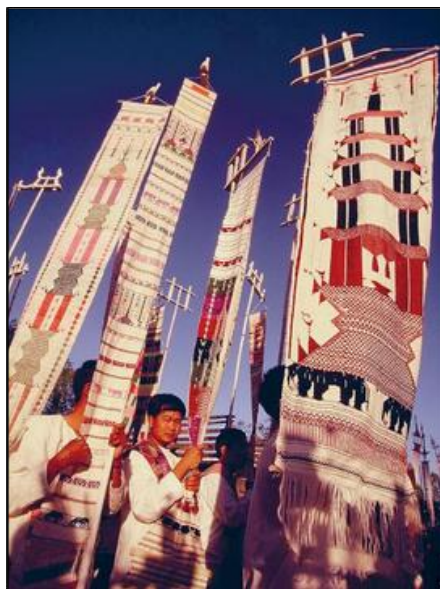
เรื่อง	หน้า
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
ความหมายของตุง	1
คติความเชื่อที่เกี่ยวกับตุง	2
ประเภทของตุง	3
ตุงตัวเป้ง	6
ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของตุงตัวเป้ง	6
วัตถุดิบที่ใช้ในการทำตุงตัวเป้ง	8
อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำตุงตัวเป้ง	9
ขั้นตอนการทำตุงตัวเป้ง	10
ภาพบรรยากาศการทำตุงตัวเป้ง	16
ตุงพญายอ	
ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของตุงพญายอ	17
วัตถุดิบที่ใช้ในการทำตุงพญายอ	18
อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำตุงพญายอ	19
ขั้นตอนการทำตุงพญายอ	19
ภาพบรรยากาศการทำตุงพญายอ	24

ความหมายของตุง

ตุง หรือ ชุง หรือ ชง คือ ผืนผ้ายาวตกแต่งประดับด้วยสีสันที่สวยงาม จัดทำขึ้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาเป็นอันิสงผลบุญในชาติหน้า หรือบางคนทำขึ้นเพื่อการสะเดาะเคราะห์เคราะห์การใช้ตุงจะประดับโดยจะปักหรือแขวนไว้ในวัดหรือในโบสถ์ที่มีงานบุญ หรือมีการแขวนตุงไว้ในพื้นที่หรือระยะทางเพื่อให้ทราบว่บริเวณนั้น ๆ มีงานบุญ หรืออาจพบในโบราณสถานเก่าแก่ที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2527)

เครื่องสักการะเพื่อใช้พิธีกรรมทางพุทธศาสนาประเภทนี้พบว่ามีการใช้ทั้งในภาคเหนือและภาคอีสาน ภาษาถิ่นทางภาคเหนือหรือชาวล้านนาเรียกว่า ตุง ส่วนภาคอีสานเรียกว่า ชุง ในภาษาไทยใหญ่เรียกว่า ต่าซอน พม่าเรียกว่า ตะซุ่น แต่โดยทั่วไปแล้วเรียกว่า “ตุง” ตามอย่างภาคเหนือ คำว่า ชง ในภาษากลางตรงกับสัญลักษณ์ธงอินเดียนแดงประเภทปฏากะ การผลิตมีการใช้วัสดุต่าง ๆ เช่น แผ่นผืนผ้า ผืนกระดาษ แผ่นไม้ แผ่นโลหะทองเหลือง ใบลาน เป็นต้น ลักษณะตุงเป็นผืนยาวผืนแคบ มีการประดับประดาให้สวยงาม ผูกห้อยลงมาโดยติดกับสายไม้หรือเสาตุงมีขนาดต่างกันไปตามหน้าที่การใช้งานและพิธีกรรมและตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น (ทวี เชื้อนแก้ว, 2541)

ภาพที่ 1 ลักษณะของตุงล้านนา

ภาพที่ 2 ลักษณะของตุงอีสาน

คติความเชื่อที่เกี่ยวกับตุ่ง

ชาวล้านนาทำตุ่งขึ้นเพื่อใช้ในงานพิธีทางศาสนาถวายเป็นพุทธบูชาทั้งในงานมงคลและอวมงคล ขนาดรูปทรงและรายละเอียดการจัดทำมีความแตกต่างกันไปตามความเชื่อในพิธีกรรมและความนิยมของแต่ละท้องถิ่น การถวายหรือทานตุ่งนั้นมีความเชื่อว่าจะได้รับผลบุญและอานิสงค์ทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขเป็นอย่างมาก หรือบางตำราให้ข้อมูลสืบต่อกันมาว่าเมื่อถวายตุ่งแล้วตายไปจะได้ขึ้นสวรรค์หรือเมื่อตกรกชายตุ่งจะแกว่งจุดวิญญาณขึ้นมาจากนรกให้ขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ (ธีรบุญย์ มิตรมโนชัย, ม.ป.ป.)

ในภาคอีสานเชื่อว่าการที่ชาวบ้านนำตุ่งมาถวายเป็นพุทธบูชา ทั้งที่เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วหรือเป็นการถวาย เพื่อส่งกุศลผลบุญให้แก่ตนเองในชาติหน้าก็ด้วยคติความเชื่อที่ว่า เมื่อตายไปแล้วจะพ้นจากการตกนรกโดยอาศัยเกาะชายตุ่งขึ้นสวรรค์จะได้พบพระศรีอริยเมตตรัย หรือ จะได้ถึงซึ่งพระนิพพานจากความเชื่อนี้จึงมีการถวายตุ่งที่วัดอย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิตของตน (วิทยา วุฒิไธสง, ม.ป.ป.)

อาจกล่าวได้ว่า ตุ่ง เป็นพุทธศิลป์อันเก่าแก่ที่มีความเป็นมาอันยาวนานกำเนิดขึ้นพร้อมกับความเชื่อของวัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของท้องถิ่นสร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนคติความเชื่อที่แสดงออกเป็นรูปธรรมที่สนองหน้าที่ในพิธีกรรมตุ่งล้านนาจึงบังเกิด มีรูปแบบอันหลากหลายทั้งลักษณะรูปทรงและรายละเอียดด้านวัสดุตกแต่งต่างๆ แตกต่างกันไปตามความเชื่อและพิธีกรรมตลอดจนตามความนิยมในแต่ละท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นความเลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่สั่งสมและสืบทอดกันมา (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2527).)

ภาพที่ 3 ตุ่งผ้าทอ

ภาพที่ 4 ตุ่งทำด้วยเงิน

ภาพที่ 5 ตุ่งทำด้วยกระดาษ

ประเภทของตุ่ง

สามารถจำแนกประเภทตุ่งได้ดังนี้ (ทวี เขื่อนแก้ว, 2541)

1.ตุ่งที่ใช้ในงานมงคล

เป็นตุ่งที่ใช้ในการทำบุญได้แก่ ตุ่งไชย ตุ่งชาววา ตุ่งคำคิง ตุ่งตัวเบ็ง ตุ่งพญาอ ตุ่งเจดีย์ ทราย ตุ่งกระต้าง ตุ่งพระบฏ ตุ่งกฐิน ตุ่งพระเจ้าสิบชาติ ตุ่งราว ตุ่งขนงวงช้าง

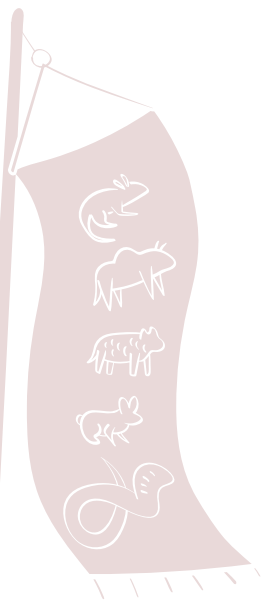
ภาพที่ 6 ตุ่งไชย

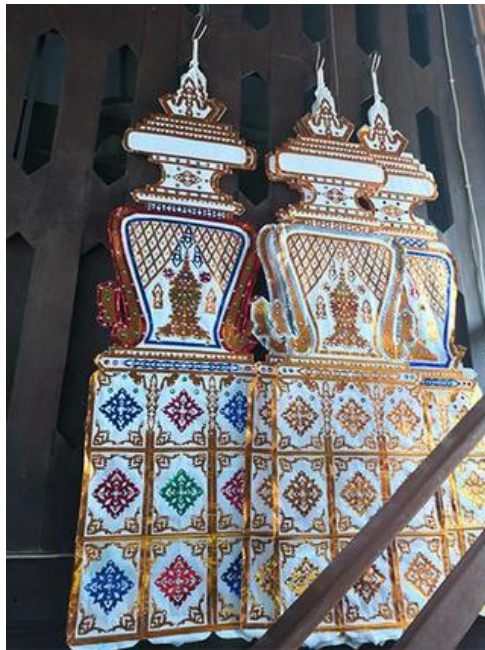

ภาพที่ 7 ตุ่งคำคิง

2.ตุ่งที่ใช้ในงานอวมงคล

เป็นตุ่งที่ใช้ในการทำทาน ได้แก่ ตุ่งสามหาง ตุ่งแดง ตุ่งเหล็กตุ่งทอง ตุ่งขนนางผาน ตุ่งอ่านคน ตุ่งก้าง

ภาพที่ 8 ตุงสามหาง

ภาพที่ 9 ตุงเหล็กตุงทอง

3. ตุงพิเศษเฉพาะถิ่น

นอกจากตุงที่กล่าวไปยังพบว่า มีการใช้ตุงที่มีลักษณะเฉพาะที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ ประดิษฐ์ขึ้นมาอย่างมีเอกลักษณ์เป็นที่รู้จักแค่เฉพาะถิ่น และตุงที่ไม่สามารถแบ่งประเภทตามข้างต้นถือว่าเป็นตุงพิเศษเฉพาะถิ่น

สามารถยกตัวอย่างดังนี้ ตุงอ่องแอ่ง ตุงหมากเต้า ตุงผัด ตุงพันช่อ ตุงยอดธาตุน ตุงบอก ตุงใบจอมทอง ตุงเงินตุงคำ ตุงแต้ม ตุงกาแล ตุงไถลื้อ ตำซ่อน เป็นต้น

ภาพที่ 10 ตุงไทลื้อ

ภาพที่ 11 ตุงกาแล

ตุงตัวเป้ง

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของตุงตัวเป้ง

- ประวัติความเป็นมาของตุงนักษัตรหรือตุงตัวเป้งและความสำคัญในวัฒนธรรมล้านนา

ตุงนักษัตรหรือตุงตัวเป้ง เป็นตุงล้านนาชนิดหนึ่งที่นิยมทำกันในช่วงเทศกาลสงกรานต์ หรือ ปีใหม่เมือง ในอดีตชาวล้านนาใช้ตุงมาใช้ในการทางศาสนาและพิธีกรรม เช่น การถวายตุงเพื่อเป็น พุทธบูชา การใช้ตุงในงานบุญ นอกจากนี้ตุงนักษัตรยังมีความสำคัญในแง่ของการเสริมมงคลให้แก่ ผู้ที่เกิดในปีนักษัตรนั้น ๆ โดยตุงประเภทนี้ มีลวดลายของสัตว์ประจำปีเกิด 12 ลาย ตามความเชื่อ ของชาวล้านนาซึ่งจะนับต่างจากปีนักษัตรไทยใช้ในการบูชาปีเกิดของแต่ละคน

ดังนั้น ตุงนักษัตรจึงมีชื่อเรียกตามแต่ละท้องถิ่น เช่น ตุงตัวนาม ตุงสิบสองราศี ตุงสิบสอง กษัตริย์ ตุงชะตาปีเกิด เป็นต้น ซึ่งเป็นตุงประจำราศีเกิดหรือตรงที่มีรูปนักษัตรีย์ 12 ราศีอาจ แยกเป็นแต่ละราศี หรือมีทั้ง 12 ราศีบนผืนเดียวกันโดย

- ความเชื่อเรื่องตุงนักษัตรหรือตุงตัวเป้ง

ชาวล้านนาเชื่อว่าตุงนักษัตรเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นสิริมงคล เชื่อกันว่าการถวายตุงจะ ช่วยเสริมดวงชะตา บัดเป่าภัยพิบัติ และนำพาความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ผู้ที่เกิดในปีนักษัตรนั้น

“ ตุง ” เป็นพุทธศิลป์อันเก่าแก่ที่มีความเป็นมาอันยาวนาน กำเนิดขึ้นพร้อมกับความเชื่อของ วัฒนธรรมและประเพณีพื้นบ้านของท้องถิ่น สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนคติความเชื่อที่แสดง ออกเป็นรูปธรรมที่สนองหน้าที่ในพิธีกรรมตุงล้านนาจึงบังเกิดมีรูปแบบอันหลากหลายทั้ง ลักษณะ รูปทรง และรายละเอียดด้านวัสดุตกแต่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามความเชื่อและพิธีกรรม ตลอดจน ตามความนิยมในแต่ละท้องถิ่นสะท้อนให้เห็นความเลื่อมใสและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ที่สั่งสม และสืบทอดกันมา เชื่อกันว่าเป็นการสะสมบุญให้แก่ตนเองและครอบครัว รวมถึงการเสริมดวง ชะตาในปีใหม่และใช้หลายงานเช่น พิธีสืบชะตา หรือสะเดาะเคราะห์จะใช้ตุงนักษัตรเพื่อเสริมดวง ชะตาให้แก่ผู้เกิดในปีนักษัตรนั้นๆ โดยเชื่อว่าการแขวนตุงจะช่วยจัดเคราะห์ร้ายและนำพาโชค ลาก ความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ชีวิต,พิธีทานใจบ้านหรือสร้างบ้านมักจะใช้แขวนหน้าพระประธาน เพื่อ เป็นพุทธบูชาโดยชาวล้านนามีคติความเชื่อที่ว่า หากได้บูชาตุงแล้วจะทำให้ชะตาชีวิตของตนนั้น รุ่งเรืองอยู่ร่มเย็นเป็นสุขทำมาค้าขึ้น

ลักษณะของตุงนักษัตร

รูปแบบตุงเป็นธงยาวที่ประดับด้วยสัญลักษณ์ที่เป็นสัตว์ประจำปีเกิดต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักทำด้วยกระดาษ หรือ ผ้าทอแล้วพิมพ์ หรือ ประทับตราลายซุบสีย้อมผ้า หรือ เขียนรูปสัตว์ประจำปีราศีประดับบนตุง เริ่มจาก พระธาตุซึ่งอยู่บนสุด จากนั้นจัดทำโดยเรียงลำดับตามปีนักษัตรทั้ง 12 ปี ได้แก่ ปีไฉ้ (หนู) ปีเปาะ (วัว) ปียี่ (เสือ) ปีเหมา (กระต่าย) ปีสี (งูใหญ่) ปีใส (งูเล็ก) ปีสะง่า (ม้า) ปีเม็ด (แพะ) ปีสัน (ลิง) ปีเร้า (ไก่) ปีเส็ด (สุนัข) และปีไค้ (ช้าง) ซึ่งปีนักษัตรในแต่ละภาษา มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันเปรียบเทียบ 12 ราศี ปีนักษัตรได้ดังนี้ (ทวี เชื้อนแก้ว, 2541) ดังภาพที่ 12 และ 13

ภาพที่ 12 ตุงตัวเป้ง

ภาพที่ 13 ตุงตัวเป้ง

ตุงนักษัตรหรือตุงตัวเป้ง 2 ด้าน ที่ใช้ในการอบรมเชิงปฏิบัติการณ์ ณ หมู่บ้านรำเป้ง

การบูชาด้วยตุงเป็นการบูชาพระธาตุประจำปีเกิดมักจะแขวนไว้ในห้องพระและปักกองไว้ที่เจดีย์ทรายในวันสงกรานต์ มักใช้ในประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่เมือง เมื่อถึงวันดังกล่าวจะนำตุงนักษัตรมาปักที่เจดีย์ทรายในวัดร่วมกับตุงชนิดอื่น และมีการกล่าวคำถวายเพื่อเป็นสิริมงคลตลอดทั้งปี การนำตุงไปถวายที่วัดถือเป็นกิจกรรมเสริมสร้างความพันธ์ในครอบครัวและชุมชน อีกทั้งยังเป็นเครื่องสักการะที่มีความสำคัญในวัฒนธรรมล้านนา

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบชื่อเรียกปีนักษัตร 12 ราศี ภาษาไทยและภาษาล้านนา

ชื่อปีนักษัตร	ภาษาไทย	ภาษาล้านนา
ชวด	หนู	ใจ้
ฉลู	วัว	เปิ้ล้า
ขาล	เสือ	ยี้
เถาะ	กระต่าย	เหม้า
มะโรง	งูใหญ่	สี
มะเส็ง	งูเล็ก	ไล่
มะเมีย	ม้า	สะง้า
มะแม	แพะ	เม็ด
วอก	ลิง	สัน
ระกา	ไก่	เร้า
จอ	หมา	เส็ด
กุญชร	ช้าง	ไค้

- วัตถุที่ใช้ในการทำตุ๊กตัวเบ๊

1. กระดาษสา (ใช้ทำตุ๊กแบบดั้งเดิม)
2. ไม้ไผ่ (ใช้ทำตุ๊กตามตุ๊กและกรอบโครง)
3. เส้นด้ายหรือเชือก (ใช้เย็บและตกแต่ง)
4. กระดาษสี (สำหรับทำลวดลาย)

- อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำตุ๊กตัวเป้ง

1.กรรไกร	4.ไม้บรรทัด
2.เข็ม	5.ดินสอ
3.ด้าย	6.กาวสำหรับติดกระดาษหรือลวดลาย

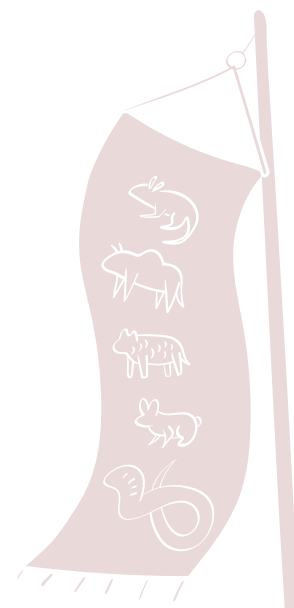
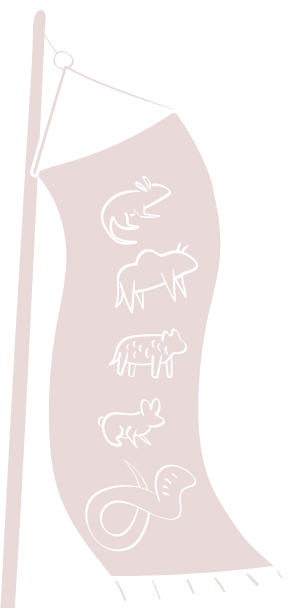

- ขั้นตอนการทำตุ้มตัวเป้ง

ขั้นตอนที่ 1 ตัดกระดาษสาเพื่อใช้เป็นตัวตุ้มและหัวตุ้มให้ได้ออกมาเป็น 2 ส่วนดังนี้

ขั้นตอนที่ 2 หลังจากตัดกระดาษสาทั้ง 2 ชิ้นแล้ว กระดาษที่เป็นสีเหลืองจตุรัสให้พับครึ่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ให้สมมาตรเตรียมไว้ และกระดาษที่เป็นสีเหลืองผืนผ้านำมาพับทบ ให้เป็นสามส่วนแบบสมมาตรเมื่อคลี่ออกมาจะได้เป็น 6 ส่วน

ขั้นตอนที่ 3 นำกระดาษที่ตัดไว้ทั้ง 2 ส่วนมาต่อกันโดยใช้กาว

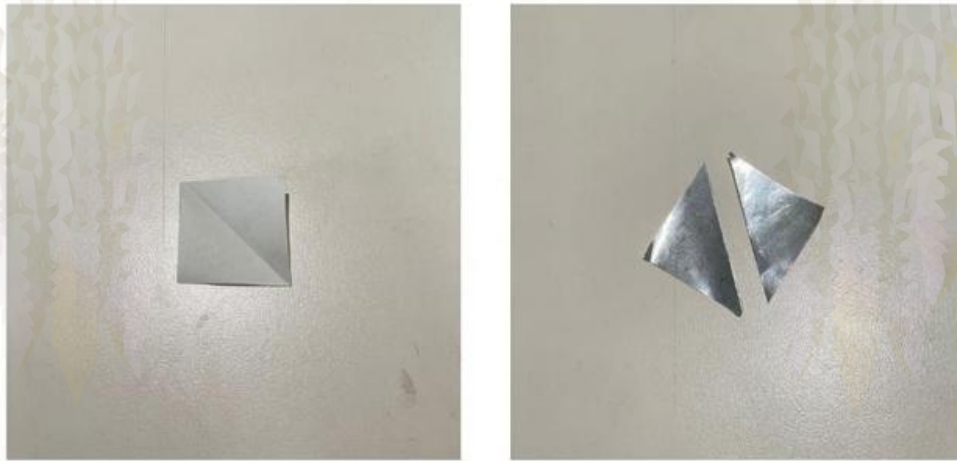
ขั้นตอนที่ 4 ตัดกระดาษสีเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเตรียมไว้สำหรับการตัดลดลาย

ขั้นตอนที่ 5 ตัดกระดาษเพื่อทำลวดลายโดยใช้เทคนิคการตัดกระดาษที่เรียกว่า Tangram (แทนแกรม) โดยจะเป็นการตัดกระดาษให้เป็น 7 ชิ้น ให้เป็นรูปทรงเรขาคณิต เช่น สี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมด้านขนาน สามเหลี่ยม แล้วนำมาประกอบกันเป็นรูปภาพ คน สัตว์ สิ่งของ โดยมีขั้นตอนการตัดดังต่อไปนี้

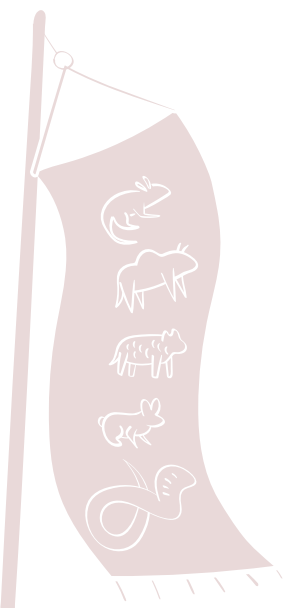
5.1 นำกระดาษสีที่ตัดในขั้นตอนที่ 5 มาพับให้เป็นสามเหลี่ยม แล้วกางออกมาโดยตัด ตามรอยพับ จะได้สามเหลี่ยม 2 ชิ้น

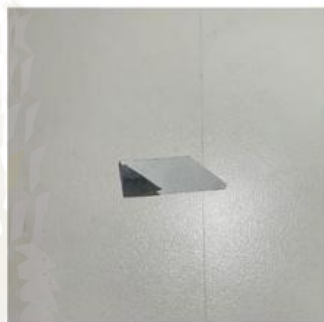
5.2 นำสามเหลี่ยมชิ้นแรกมาพับเป็นสามเหลี่ยมอีกรอบแล้วตัดตามรอยพับ จะได้สามเหลี่ยมเล็ก อีก 2 ชิ้น

5.3 นำสามเหลี่ยมชิ้นที่สองมาพับ โดยพับจากยอดสามเหลี่ยมลงมาให้จรดกับฐานแล้วตัดตามรอยพับ จะได้สี่เหลี่ยมด้านขนาน

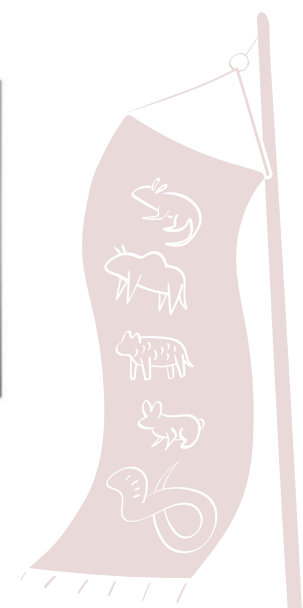
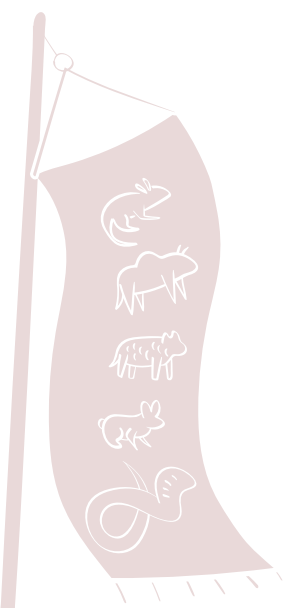
5.4 นำสีเหลื่อมด้านขนานในขั้นตอนที่ 7 มาพับปลายแหลมด้านซ้ายเข้ามาแล้วตัดตามรอยพับ จะได้สามเหลื่อมเล็ก

5.5 นำชิ้นที่เหลื่อมมาพับเป็นสีเหลื่อม ให้จรดขอบอีกฝั่งแล้วตัดตามรอยพับ จะได้สีเหลื่อมด้านขนาน ขนาดเล็ก

5.6 นำสีเหลื่อมด้านขนานจากขั้นตอนที่ 9 มาพับมุมล่างซ้ายขึ้นมาให้จรดมุมด้านบน แล้วตัดตามรอยพับ ก็จะได้ชิ้นงานครบ 7 ชิ้น

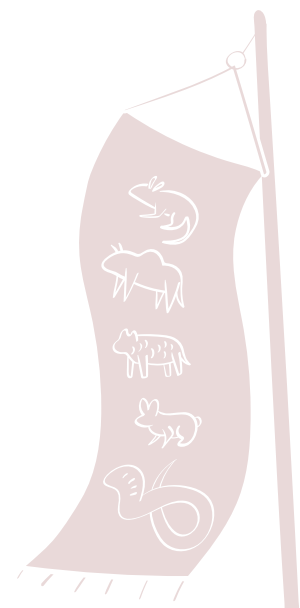
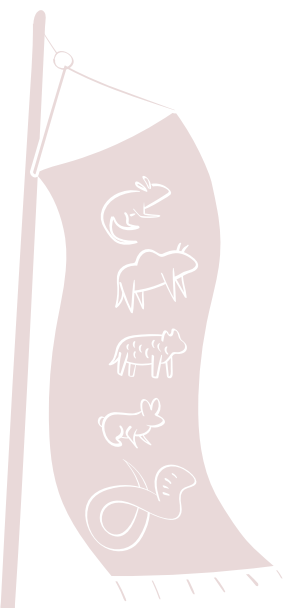
ขั้นตอนที่ 6 เมื่อตัดกระดาษโดยใช้เทคนิค Tangram มาได้ 9 ชิ้น จะสามารถประกอบให้เป็นรูปร่างได้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 7 นำลวดลายที่ตัดแล้วมาติดกาแล้วติดไปที่ตัวตุ๊กต โดย

7.1 กระดาษที่ตัดเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ติดกระดาษที่ตัดเป็นรูปพระธาตุ

7.2 กระดาษที่ตัดเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าพับไว้ 6 ช่องเท่า ๆ กัน ติดรูปสัตว์ 12 ราศี
ที่ตัดไว้โดยติดด้านละ 6 ตัว จากบนลงล่างโดยเรียงสัตว์ไว้ได้ ดังนี้

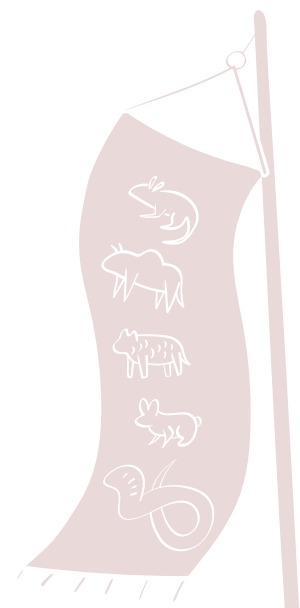
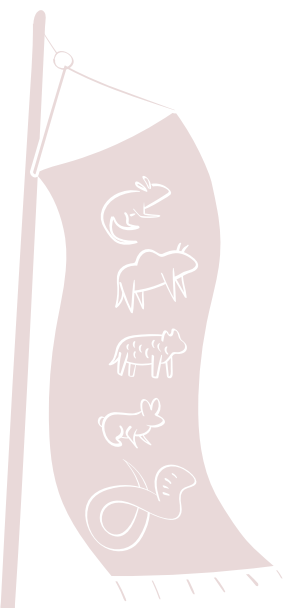

ขั้นตอนที่ 8 นำเชือกมาร้อยส่วนหัว และ นำไปผูกกับไม้อย่างสวยงาม

ด้านที่ 1 ติดหนู วัว เสือ กระต่าย ภูเขาใหญ่ ภูเขาเล็ก

ด้านที่ 2 ติดม้า แพะ ลิง ไก่ สุนัข และช้าง แล้วตัดแต่งขอบข้างและส่วนที่ติดพระธาตุให้เป็นรูปทรงพระธาตุอย่างสวยงาม

ภาพบรรยากาศการทำตุ้มเป้ง

ตุงพญายอ

ประวัติความเป็นมาของตุงพญายอและความสำคัญในวัฒนธรรมล้านนา

- ความหมายของตุงพญายอ

ตุงพญายอหรือตุงไส้หมูเป็นเครื่องประดับที่ทำจากกระดาษหลากสีส้น ตัดแต่งให้เป็นลวดลายสวยงาม มักทำเป็นช่อหรือพวงคล้ายกับไส้หมูที่ม้วนตัว จึงได้รับชื่อนี้ในวัฒนธรรมล้านนา ตุงไส้หมูมีความหมายถึงความเจริญรุ่งเรือง ความเป็นสิริมงคล และใช้เป็นสัญลักษณ์แห่งการบูชาพระพุทธศาสนา เชื่อกันว่าผู้ที่ถวายตุงจะได้รับอานิสงส์ให้ชีวิตรุ่งเรืองเช่นเดียวกับตุงที่โบกสะบัดขึ้นสู่ที่สูง (แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, 2527)

- ประวัติความเป็นมาของตุงพญายอและความสำคัญในวัฒนธรรมล้านนา

ตุงเป็นเครื่องหมายทางศาสนาและวัฒนธรรมของชาวล้านนา มีมาแต่โบราณ โดยใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น สืบชะตา ทำบุญบ้าน และงานประเพณีสงกรานต์ ในอดีตตุงไส้หมูถูกใช้เป็นเครื่องสักการบูชาพระพุทธเจ้า บางแห่งใช้ในพิธีทำบุญให้กับผู้ล่วงลับ โดยเชื่อว่าตุงจะเป็นพาหนะ นำดวงวิญญาณไปสู่ภพภูมิที่ดีขึ้น (ทวี เชื้อนกแก้ว, 2541)

- การใช้ตุงพญายอในพิธีกรรมต่าง ๆ

ตุงพญายอมีบทบาทสำคัญในหลายพิธีกรรมของล้านนา ได้แก่ พิธีสืบชะตาเป็นพิธีที่จัดขึ้นเพื่อเสริมดวงชะตาให้แก่บุคคล บ้านเรือน หรือเมือง โดยเชื่อว่าจะช่วยปัดเป่าสิ่งไม่ดีและเสริมสิริมงคล ตุงไส้หมूमักถูกนำมาแขวนไว้ตามสถานที่ประกอบพิธี เพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งการอวยพรและขจัดเคราะห์ร้าย ประเพณีปีไหมเมือง (สงกรานต์) ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของชาวล้านนา ประชาชนนิยมสร้างเจดีย์ทรายและนำตุงไส้หมูไปปักบนเจดีย์ทรายที่วัด เป็นสัญลักษณ์ของการถวายบุญให้แก่บรรพบุรุษและเป็นพุทธบูชา

- เรื่องความเชื่อเรื่องตุงพญายอ

เชื่อกันว่าตุงที่โบกสะบัดตามแรงลมจะช่วยส่งคำอธิษฐานไปสู่สวรรค์ พิธีถวายตุงพระธาตุเป็นพิธีกรรมที่ชาวล้านนานิยมปฏิบัติเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระบรมธาตุหรือพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ การถวายตุงไส้หมูในพิธีนี้เป็นสัญลักษณ์ของการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและความศรัทธา เชื่อว่าการถวายตุงจะช่วยให้ผู้ถวายได้รับบุญกุศลพิศพ และทำบุญอุทิศส่วนกุศลในพิศพของชาวล้านนา ตุงไส้หมูบางครั้งถูกนำมาใช้ประดับบริเวณงานศพหรือปักไว้ในบริเวณเมรุเผาศพ โดยมีความเชื่อว่าตุงจะเป็นเสมือนสะพานนำทาง ให้ดวงวิญญาณของผู้ล่วงลับเดินทางไปสู่ภพภูมิที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ยังนิยมทำบุญถวายตุงไส้หมูให้วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับ (แม่ครูแทนเทพิน เหลียงชัยรัตน์, 2568, 29 มีนาคม, คำบรรยาย)

- วัตถุดิบที่ใช้ในการทำตุงไส้หมู

1. กระดาษว่าว หรือกระดาษสา สีสนสดใส
2. กระดาษแข็งสี
3. ด้ายหรือเชือก
4. ไม้ไผ่เหลาหรือก้านไม้
5. กาวหรือเทปกาว

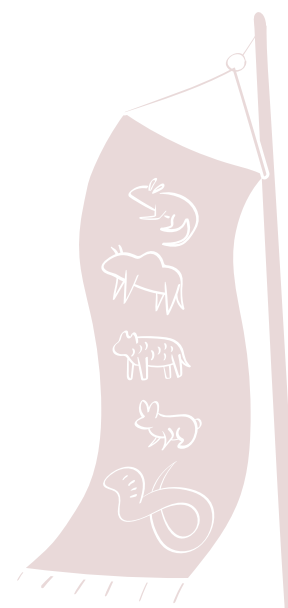
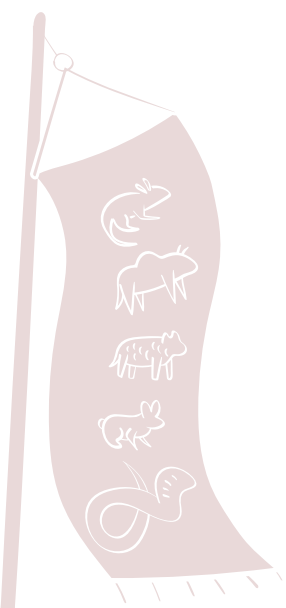
- อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำตุ้งໄສໂມ

1. กรรไกร
2. เข็ม
3. แปรงทากาว
4. ไม้บรรทัด
5. ดินสอ

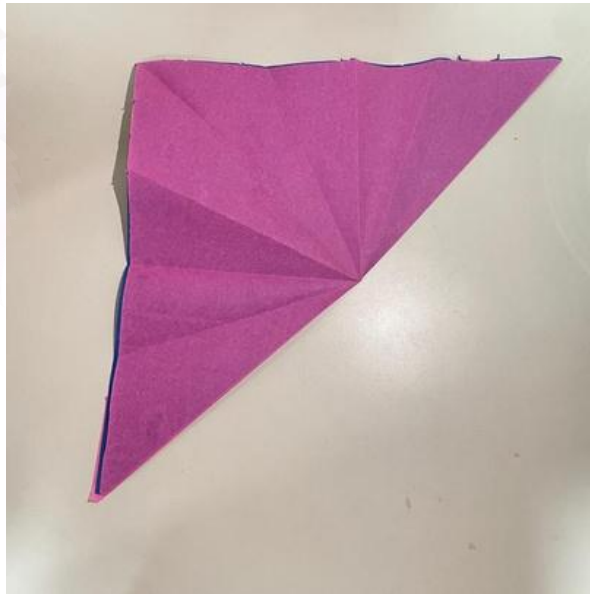

ขั้นตอนการทำตุ้งพญายอ

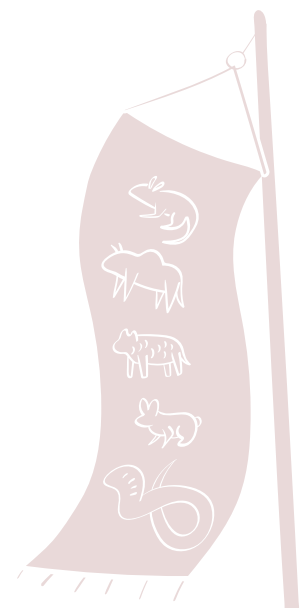
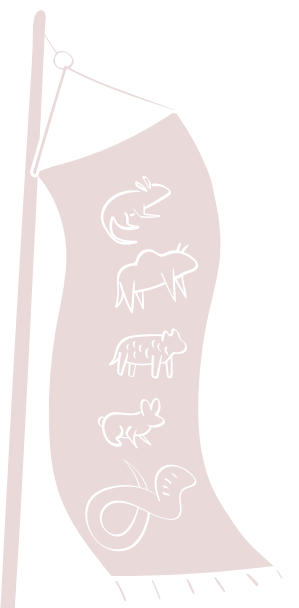
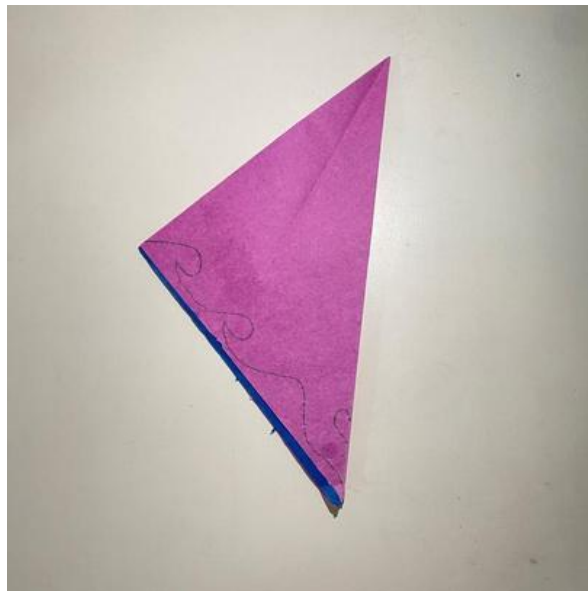
ขั้นตอนที่ 1 ตัดกระดาษวาวเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส เป็นจำนวน 2 แผ่น

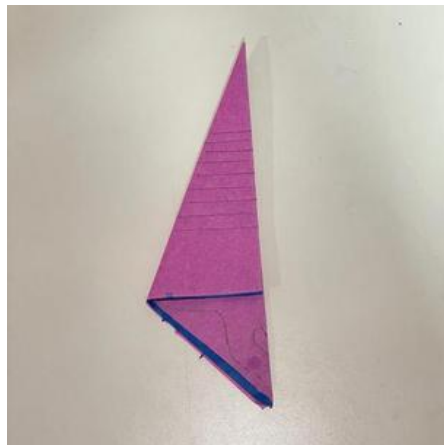
ขั้นตอนที่ 2 ซ้อนกระดาษทั้งสองแผ่นให้เท่ากัน แล้วพับครึ่งมุมทแยงให้เป็นรูปสามเหลี่ยม

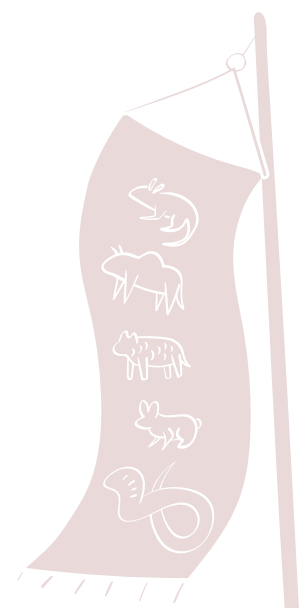
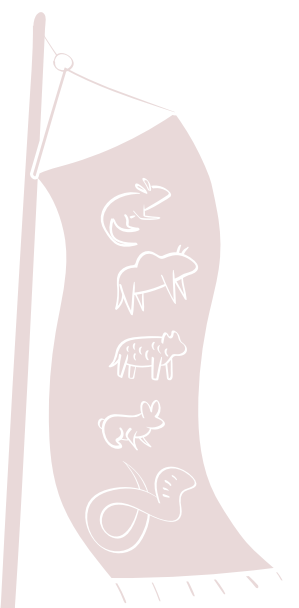
ขั้นตอนที่ 3 พับกระดาษให้เป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วใช้ดินสอวาดลวดลายในส่วนด้านล่าง

ขั้นตอนที่ 4 พับกระดาษให้เป็นรูปสามเหลี่ยม แล้วนำไม้บรรทัดและดินสอมาขีดเส้นตรงแนวนอนตรงกลางกระดาษ เว้นช่องไฟประมาณ 1 ซม. โดยขีดให้เหลือช่องว่าง 0.5 ซม. สลับซ้ายขวา

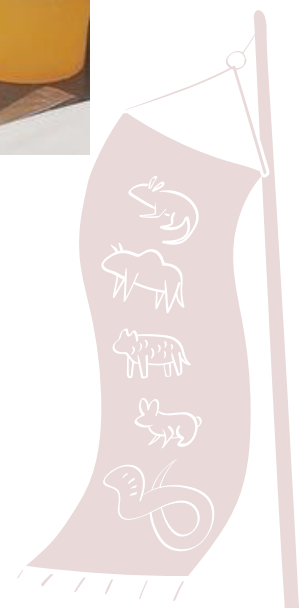
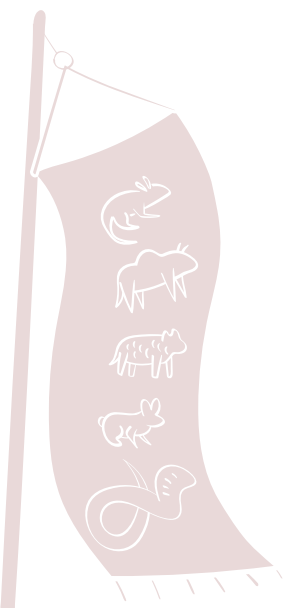
ขั้นตอนที่ 5 ตัดกระดาษตามที่ขีดดินสอไว้ เริ่มตั้งแต่คลี่ออกมา 1 ชั้นแล้วตัดลงลายที่หางตุ่ง หลังจากนั้น พับให้เหมือนเดิมแล้วตัดตามเส้นที่ขีดไว้โดยระวังไม่ให้ตุงขาด

ขั้นตอนที่ 6 หลังจากตัดเสร็จ ให้คลี่กระดาษออกมาที่ละชั้นโดยไม่ให้กระดาษขาด

ขั้นตอนที่ 7 เมื่อคลี่กระดาษให้คลายออกมาแล้ว ทางเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส นำกระดาษแข็งที่ตัดเป็นวงกลมติดกาวแล้วแปะตรงจุดกึ่งกลางกระดาษ

ขั้นตอนที่ 8 ใช้เชือกร้อยเชื่อมกับด้ายแล้วร้อยตรงกลางกระดาษแข็ง

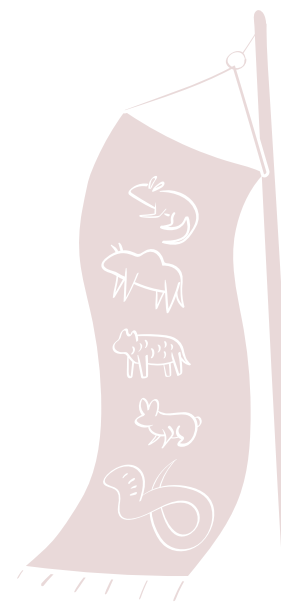
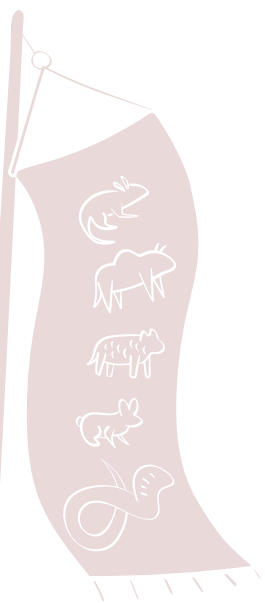

เทคนิคในการทำ

1. การตัดจะให้กลางกรรไกรตัดเพื่อการควบคุมการตัดง่ายและไม่ให้กระดาษขาด
2. สามารถใช้ที่หนีบมาช่วยในการหนีบกระดาษในขณะที่ตัด เพื่อที่จะไม่ให้กระดาษเคลื่อนและเสี่ยงต่อการขาด

ภาพบรรยากาศการทำตุ้มหัวเป้ง

เอกสารอ้างอิง

- ทวี เขื่อนแก้ว. (2541). ประเพณีเดิม. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ : เลียงเชียง. พระปลัดนิรันดร์
 อภิวัต.ฌโน (ขันธินา). (2551). ตุงล้านนา: ภูมิปัญญาของบรรพชน (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 เชียงใหม่: สาขาการสอนสังคมศึกษาหำวิชำมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหอ. อนุพงษ์การพิมพ์.
- ธีรบุญย์ มิตรมโนชัย. (ม.ป.ป.). องค์ความรู้: วัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวล้านนาไทยเรื่องตุงล้านนา.
 หอสมุดแห่งชาติรัชม้งคลาภิเษก เชียงใหม่ สำนักศิลปากรที่ ๗ เชียงใหม่. ค้นจาก
<https://www.finearts.go.th/chiangmailibrary/view/26813-> องค์ความรู้ --- วัฒนธรรม อัน
 ล้ำค่าของชาวล้านนาไทย-เรื่อง-ตุงล้านนา
- มูลนิธิส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมล้านนา. (2564). พิธีกรรมและตุงในประเพณีล้านนา. เชียงใหม่:
 สำนักพิมพ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน.
- วัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร. (2563). ความเชื่อและพิธีถวายตุงนักษัตร. สืบค้นจาก _
<https://www.doisuthep.com>
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2527). ตุงความหมายและความเชื่อ. วารสารเมืองโบราณ. สืบค้นจาก
<https://www.muangboranjournal.com/post/tung>
- Youtube. (2024). พิธีกรรมล้านนา: ตุงนักษัตรและความศรัทธา. สืบค้นจาก -
https://www.youtube.com/watch?v=26_1cE9ixkE

Manual

The Making of Tung Tua Poeng and Tung Phaya Yor

Prepared by:

Hands-on Training Workshop on “The Making of Lanna Tung and Ta Laew”
Department of Library and Information Science,
Faculty of Humanities, Chiang Mai University
2025

The Making of Tung Tua Poeng and Tung Phaya Yor

Project Leader: Assistant Professor Dr. Watsaporn Arayaphan

Project Collaborator: Assistant Professor Dr. Bhornchanit Leenaraj

Editor: Assistant Professor Dr. Bhornchanit Leenaraj

Content Compilers and Writers: Thanaporn Pruksathamagovit

Bannavit Jangsanit

Cover Designer: Chomchanok Apiwong

Photographers: Suriyatep Kan-in

Woramet Somsroi

Thidarat Kittisarn

eBook Producer: Chomchanok Apiwong

Translator: Patsaporn Bunsiri

First Edition June 2025

Total Pages: 50 pages

Interested parties **can view the video** by scanning the QR code below.

Tung Tua Poeng

Tung Phaya Yor

Preface

This manual on the making of Auspicious Ta Laew was born out of the dedication and intention of the team behind the hands-on training workshop, “The Making of Lanna Tung” which was held on Saturday, March 29, 2025, at the Rumpheung Village Community Hall, Suthep Subdistrict, Mueang District, Chiang Mai Province. The event was organized under the direction of the Faculty of Humanities, Chiang Mai University, as part of the university's 2025 fiscal year academic service initiatives.

This academic service project aligns with the strategic objective of promoting the integration of knowledge from the humanities and related disciplines to generate sustainable benefits for society and local communities. In particular, the project aims to enhance the local economy, create income, and generate career opportunities for community members.

Lanna Tung is not merely a decorative item, but a valuable cultural heritage of Chiang Mai Province. The creation of this manual aims to collect and preserve the knowledge related to the making of two fundamental types of traditional Lanna flags—Tung Tua Poeng and Phaya Yor Tung. These flag forms represent local wisdom that has been passed down through generations. This manual serves to help conserve and promote this cultural heritage so that it may continue to be appreciated and practiced in the future.

The success of this project was made possible through the collaboration and generous support of many stakeholders, especially Mae Khru (Female Master Artisan) Thanthapin Liangchairat from the Department of Library and Information Science, Faculty of Humanities, Chiang Mai University, the village head of Rumpheung, and the elderly community group of Rumpheung Village. The project team would like to express our heartfelt appreciation for everyone’s time, effort, and continuous support.

We sincerely hope that this manual the making of Lanna Ta Laew will be of great benefit to those interested in learning, understanding, and preserving the art of Ta Laew-making as part of Chiang Mai’s treasured cultural heritage.

Project Team

30 March 2025

Table of Contents

Topic	Page
Preface	ii
Table of Contents	iii
Meaning of Tung	1
Beliefs Associated with Tung	2
Types of Tung	3
Tung Tua Poeng	
History and Significance of Tung Tua Poeng	6
Materials Used in Making Tung Tua Poeng	8
Tools Used in Making Tung Tua Poeng	9
Steps in Making Tung Tua Poeng	10
Photo Highlights from the Tung Tua Poeng Workshop	16
Tung Phaya Yor	
History and Significance of Phaya Yor Tung	17
Materials Used in Making Phaya Yor Tung	19
Tools Used in Making Phaya Yor Tung	19
Steps in Making Tung Phaya Yor	20
Photo Highlights from the Tung Phaya Yor Workshop	24

Meaning of Tung

Tung (also spelled Thung or commonly translated as "flag") refers to a long, narrow decorative cloth adorned with bright and beautiful colors. It is traditionally made as an offering in Buddhist worship, believed to bring merit in the next life, or sometimes created for rituals to dispel misfortune. Tung is often planted or hung in temples or ordination halls during merit-making ceremonies. In some cases, they are placed along roads or temple entrances to signal that a religious event is taking place. Tungs may also be found at ancient or sacred sites that villagers believe to be spiritually significant. (Saeng-arun Kanokphongchai, 1984)

This type of ceremonial offering is used in both Northern Thailand and the Northeastern region (Isan). In Northern dialects or Lanna culture, it is called Tung, while in Isan, it is known as Thung. In the Tai Yai (Shan) language, it is called Tam Khon, and in Burmese, Takun. However, the term "Tung" is generally accepted following the Northern tradition. The central Thai word for "flag" corresponds to the Indian "Pataka" symbol. Tungs can be made from a variety of materials, such as fabric, paper, wood, brass, or palm leaves. Typically, a Tung is a long, narrow strip designed to hang vertically. It is often beautifully decorated and attached to a bamboo stick or Tung pole, with sizes and patterns varying according to the ritual purpose, local customs, and regional preferences. (Tawee Khueankaew, 1998)

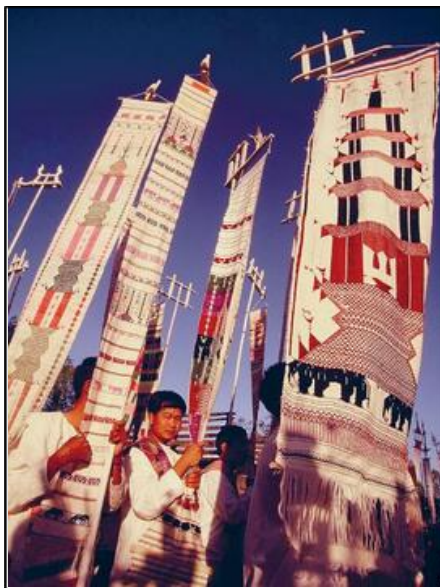

Figure 1: Traditional Lanna Tung Design

Figure 2: Traditional Isan Tung Design

Beliefs Associated with Tung

In Lanna tradition, Tung is created for religious ceremonies as an offering in Buddhist worship, used in both auspicious and inauspicious occasions. The size, shape, and design of the Tung vary according to the beliefs related to each ritual and the cultural preferences of different localities.

It is believed that offering or donating a Tung will bring great merit and spiritual benefit, granting peace and prosperity. According to some ancient texts passed down through generations, those who offer a Tung during their lifetime will ascend to heaven after death. If they are condemned to hell, the tail of the Tung will swing down to pull their soul upward to the heavens. (Theeraboon Mitramanochai, n.d.)

In Isan (Northeastern Thailand), it is also believed that offering a Tung, either in dedication to the deceased or for one's own spiritual merit in the next life, helps the donor avoid falling into hell. The soul can cling to the edge of the Tung and rise to heaven, where they may meet Phra Sri Ariya Metteya (the future Buddha), or attain Nirvana. For this reason, many people make it a point to offer a Tung at least once in their lifetime. (Witthaya Wutthithaisong, n.d.)

It can thus be said that Tung is an ancient form of Buddhist art, originating alongside local beliefs and folk traditions. It serves as a symbol of faith, giving tangible form to intangible beliefs and functioning as a ritual object in Buddhist ceremonies. The diverse forms, shapes, materials, and decorative details of Lanna Tung reflect the rich religious devotion and cultural heritage that have been passed down through generations. (Saeng-arun Kanokphongchai, 1984)

Figure 3: Handwoven Fabric Tung

Figure 4: Tung Made of Metal Foil

Figure 5: Tung Made of Paper

Types of Tung

Tung can be classified into the following categories (Tawee Khueankaew, 1998) :

1. Tungs Used in Auspicious Ceremonies

These tungs are used in merit-making and religious celebrations. Examples include: Tung Chai (Victory Tung), Tung Sawaa (Twenty-Fathom Tung), Tung Khakhing (Tung for the King's Birthday),

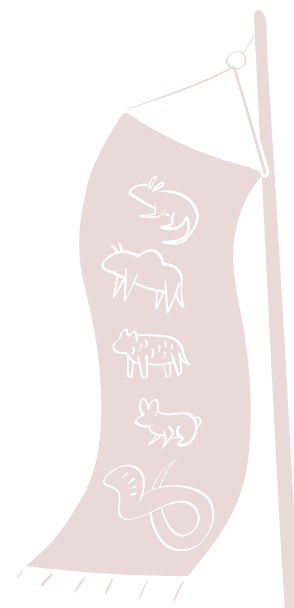
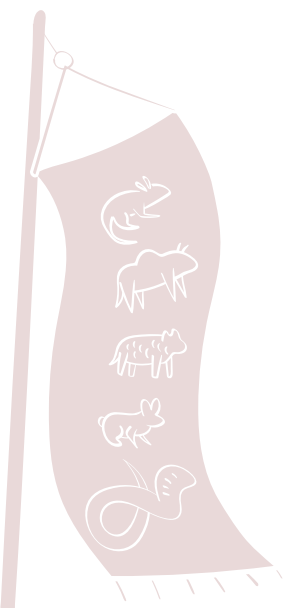
Tung Tua Poeng (Zodiac Year Tung), Tung Phaya Yor (Royal Animal Flag), Tung Chedi Sai (Sand Pagoda Flag), Tung Kradang (Stiff Bamboo Tung), Tung Phrabat (Sacred Footprint Flag), Tung Kathin (Kathina Ceremony Flag), Tung Phra Chao Sip Chat (Ten Jatakas Flag – Depicting Ten Lives of the Buddha), Tung Rao (Hanging Row Flag), Tung Khon Nguang Chang (Elephant Tusk Offering Flag), and others.

Tung Chai (Victory Tung), photo credit: ThaiPBS

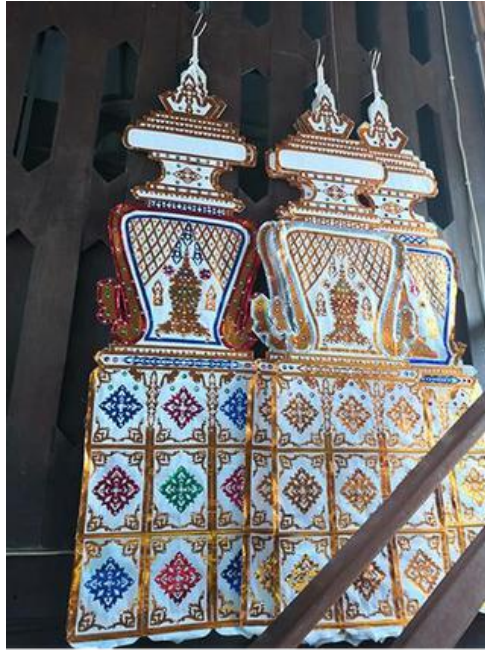

Tung Kha-Khing (Merit Flag for the King's Birthday), photo credit: Num-Sao Tour

2. Tungs Used in Inauspicious Ceremonies

These tungs are used in offering rituals related to mourning or funerals. Examples include: Tung Sam Hang (Three-Tail Tung), Tung Daeng (Red Tung), Tung Lek Tung Tong (Metal Tung), Tung Khon Nang Phan (Offering for the Spirit of the Deceased), Tung Han Khon (Body Shelter Tung), Tung Kang (Tung for funeral procession), and others.

Tung Sam Hang (Three-Tail Funeral Flag), photo credit: Aan-Ao

Tung Lek Tung Tong (Metal Ritual Flag), photo credit: Aan-Ao

Tung with Unique Local Characteristics

In addition to the previously mentioned types, there are also unique forms of Tung that have been specially crafted by local villagers. These types are often recognized only within specific communities and reflect the distinctive cultural identity and creativity of the locality. Some of these unique designs cannot be easily classified under the general categories described earlier, due to their specific functions, symbolic meanings, or regional forms.

Examples of Region-Specific or Unique Local Tungs include: Tung Ong-Aeng (Decorative Tung used in festive local rituals), Tung Mak Tao (Gourd-shaped Tung symbolizing fertility or abundance), Tung Phat (Fan-shaped Tung used in celebratory ceremonies), Tung Phan Chor (Thousand-flower

Tung, intricately designed with multiple elements), Tung Yot That (Tung with a pagoda-like tip, symbolizing sacred mountain or relics), Tung Bok (Message Tung, used to convey symbolic meaning or spiritual intent), Tung Yai Chom Thong (Tung with fiber threads native to Chom Thong district), Tung Ngoen Tung Kham (Silver and gold Tung, used in high-honor offerings), Tung Taem (Painted or stenciled Tung, often with mythological or Buddhist motifs), Tung Kalare (Tung featuring the traditional Lanna-style gable pattern), Tai Lue Tung (Tung style unique to the Tai Lue ethnic group), Tam Khon (Shan-style ritual flag used in Tai Yai culture), and others.

Tung Tai Lue (Ethnic Flag of the Tai Lue Group), photo credit: SACICT

Tung Kalare (Gable-Patterned Flag), photo credit: Pantipmarket

Tung Tua Poeng (Zodiac Flag)

History and Significance of Tua Poeng Tung

- Historical Background and Cultural Relevance of Tung Tua Poeng in Lanna Culture

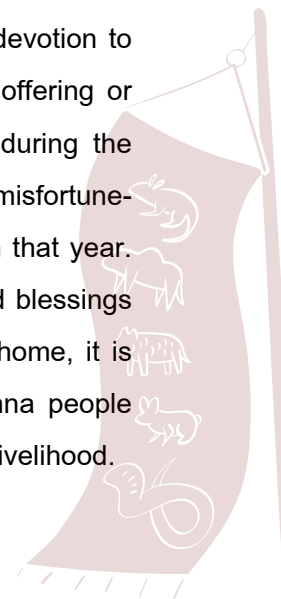
Tung Naksat, also known as Tung Tua Poeng (Zodiac Flag), is a type of traditional Lanna flag commonly made and displayed during the Songkran Festival or Pi Mai Mueang (Lanna New Year).

In the past, Lanna people used Tungs in religious and ritual contexts, such as offering them as acts of Buddhist devotion or for merit-making ceremonies. Beyond their religious function, Tung Naksats hold symbolic importance in bringing good fortune to individuals born in each of the twelve zodiac years. These flags are decorated with the twelve animal signs of the zodiac, based on Lanna beliefs, which differ slightly from the Thai zodiac system. They are used to honor one's birth year and are believed to offer spiritual protection and blessings.

So, the Tung Naksat is known by various names in different local communities, such as: Tung Tua Nam, Tung Sip Song Rasi, Tung Sip Song Kasat, Tung Chata Pi Koet. Some flags depict only the zodiac sign of the person, while others may show all twelve signs together on a single flag.

- Cultural Beliefs Surrounding Tung Naksat or Tung Tua Poeng (Zodiac Flag)

Tung is a form of ancient Buddhist art that has a long and rich history, rooted in local beliefs, culture, and folk traditions. It was created as a symbolic expression of spiritual values, made tangible through its role in rituals and ceremonies. Over time, the Lanna Tung has developed into a wide variety of forms, with different shapes, materials, and decorative elements, reflecting the beliefs, rituals, and cultural preferences of each local community. The diversity of Tung styles demonstrates the deep faith and devotion to Buddhism that has been passed down through generations. It is believed that offering or displaying a Tung accumulates merit for oneself and one's family, especially during the New Year. In ceremonies such as Suep Chata (life-extension ceremonies) or misfortune-cleansing rites, the Zodiac Tung is used to enhance the destiny of those born in that year. Hanging the Tung is believed to drive away misfortune and attract prosperity and blessings into one's life. During house-blessing ceremonies or the construction of a new home, it is often placed in front of the principal Buddha image as an act of devotion. Lanna people believe that venerating a Tung brings peace, well-being, and success in life and livelihood.

- Characteristics of the Tung Naksat (Zodiac Flag)

The Tung Naksat is a long vertical flag decorated with symbols of zodiac animals representing each year of birth. These flags are typically made from paper or handwoven fabric, and the zodiac animals are either printed, stamped with dyed rubber stamps, or hand-drawn onto the surface.

The layout often begins with a pagoda symbol at the top, followed by the twelve zodiac animals arranged in order, as follows: Pi Jai (Rat), Pi Plao (Ox), Pi Yee (Tiger), Pi Mao (Rabbit), Pi Si (Large Snake), Pi Sai (Small Snake), Pi Sa-Nga (Horse), Pi Met (Goat), Pi San (Monkey), Pi Rao (Rooster), Pi Set (Dog), Pi Khai (Elephant). A comparison of zodiac terms across different dialects and representations. (Tawee Khueankaew, 1998)

Double-Sided Tung Naksat (Tung Tua Poeng) Used in the Hands-on Workshop at Rumpeung Village

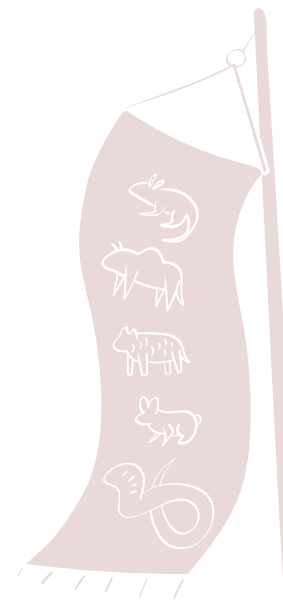
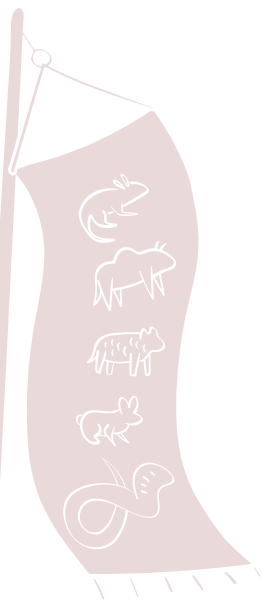
Worshipping with Tung is a traditional offering to the birth-year pagoda (Phra That) associated with one's zodiac sign. These flags are often hung in home shrines or placed at sand pagoda during Songkran, the Lanna New Year. During the festival, Tung Naksats are brought to the temple and placed alongside other types of Tungs at sand pagodas. A ceremonial verse is recited to invoke blessings and auspiciousness for the coming year. Bringing Tungs to the temple is considered not only an act of devotion but also a family- and community-building activity. As such, the Tung Naksat serves as an important symbol of respect and spiritual offering in Lanna culture.

Table 1: Comparison of the 12 Zodiac Animal Names in Central Thai and Lanna Dialects

Zodiac	Thai Name (English meaning)	Lanna Name
Chuat	Noo (Rat)	Jai
Cha-loo	Wua (Ox)	Plao
Khan	Suea (Tiger)	Yee
Tho	Kratai (Rabbit)	Mao
Marong	Ngu Yai (Big Snake)	Si
Maseng	Ngu Lek (Small Snake)	Sai
Mameya	Ma (Horse)	Sa-nga
Mamae	Phae (Goat)	Met
Wok	Ling (Monkey)	San
Raka	Kai (Rooster)	Rao
Chor	Ma (Dog)	Set
Kunchon	Chang (Elephant)	Khai

- Materials Used in Making Tua Poeng Tung (Zodiac Flag)

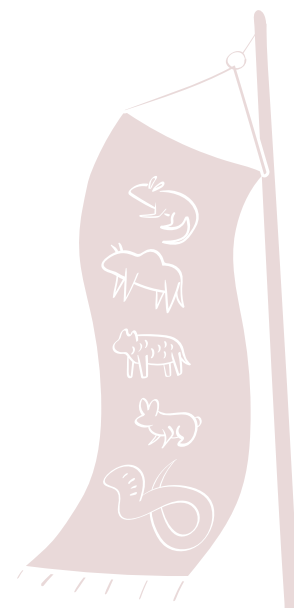
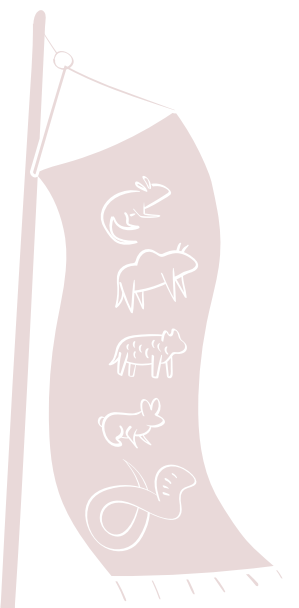
1. Mulberry paper– used for making traditional-style Tungs
2. Bamboo – used for the flagpole and structural frame
3. Thread or string – used for stitching and decoration
4. Colored paper – used for creating decorative patterns

- Tools Used in Making Tua Poeng Tung (Zodiac Flag)

1. Scissors	4. Ruler
2. Needle	5. Pencil
3. Thread	6. Glue – for attaching paper and decorative elements

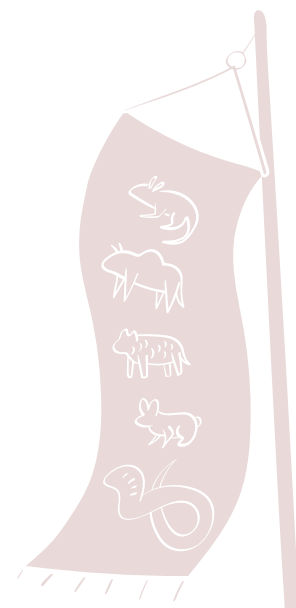
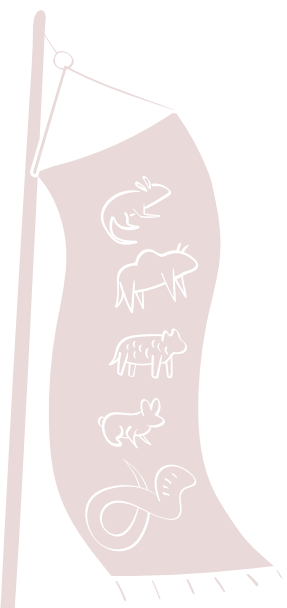

- Steps in Making Tua Poen g Tung (Zodiac Flag)

Step 1: Cut the mulberry paper to create two main parts of the Tung: the main body and the top section.

Step 2: After cutting the two pieces of mulberry paper, take the square piece and fold it in half into a rectangle, ensuring the fold is symmetrical. Then take the rectangular piece and fold it into three equal parts. When unfolded, it will be divided into six sections.

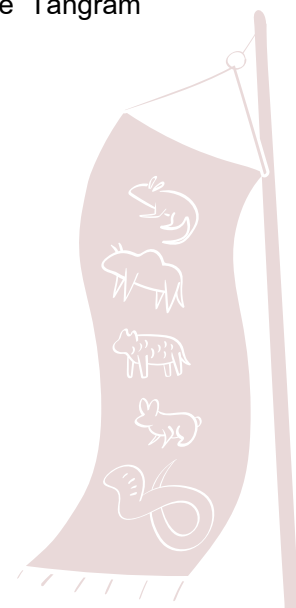
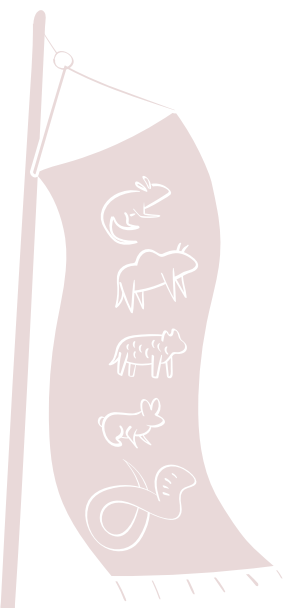
Step 3: Glue the two cut pieces of paper together.

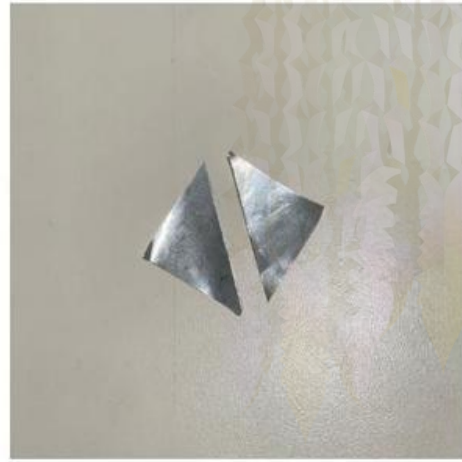
Step 4: Cut colored paper into square shapes to prepare for pattern cutting.

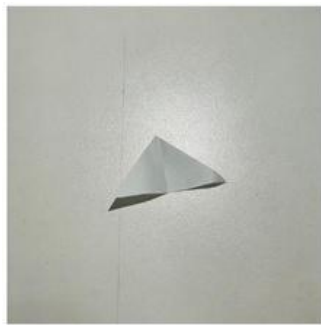
Step 5: Create the decorative patterns using a paper-cutting technique called Tangram. This involves cutting a square piece of paper into seven geometric shapes, such as squares, parallelograms, and triangles. These pieces can then be rearranged to form images representing people, animals, or objects. The steps for cutting the Tangram pieces are as follows:

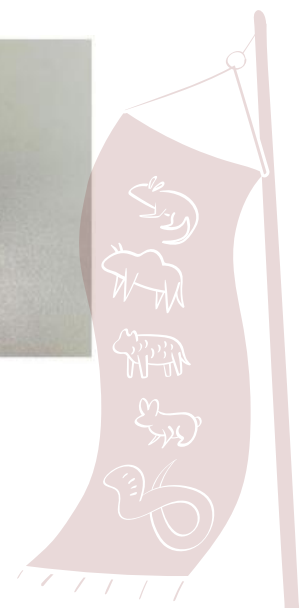
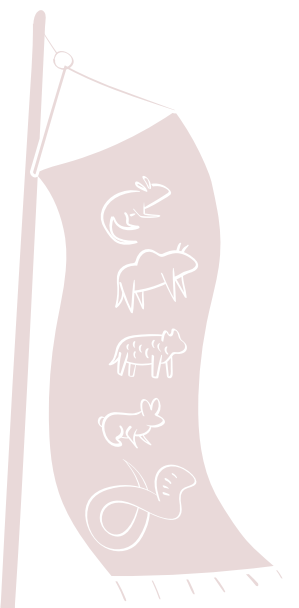
Step 5.1: Take the colored paper prepared in Step 5, fold it into a triangle, then unfold it and cut along the crease. You will get 2 triangles.

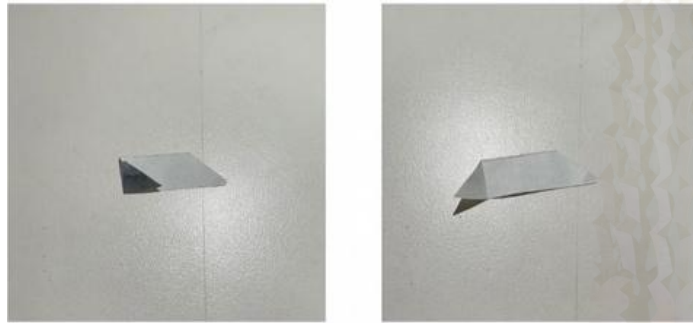
Step 5.2: Take the first triangle and fold it into another smaller triangle. Cut along the fold line to get 2 smaller triangles.

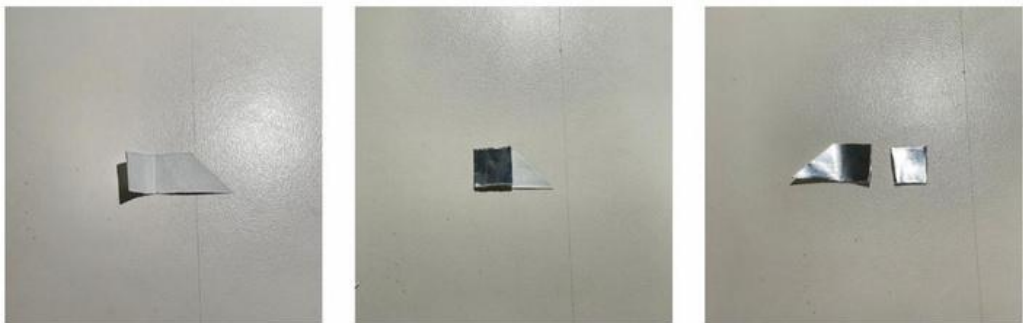
Step 5.3: Take the second triangle, fold it by bringing the top point down to meet the base, then cut along the fold. You will get a parallelogram.

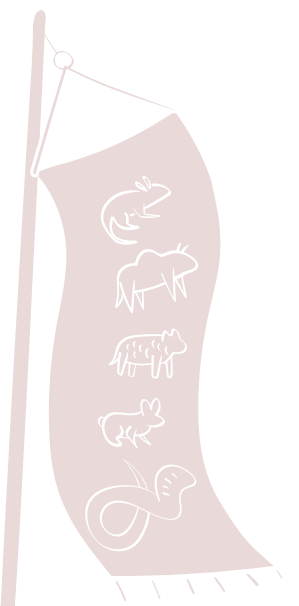
Step 5.4: Take the parallelogram from step 7, fold the left pointed tip inward, and cut along the crease. You will get another small triangle.

Step 5.5: Take the remaining piece and fold it into a square by aligning one edge with the opposite side. Cut along the fold to get a small parallelogram.

Step 5.6: Take the small parallelogram from step 9, and fold the bottom-left corner up to meet the top corner. Cut along the fold. You will now have all 7 Tangram pieces.

Step 6: Once all 7 Tangram pieces have been cut, they can be rearranged into various figures, such as the following

Step 7: Glue the cut-out patterns to the body of the Tung.

7.1 On the square-shaped paper, glue the cut-out image of the pagoda (Phra That).

7.2 On the rectangular paper which was folded into six equal sections, glue the 12 zodiac animal shapes — 6 animals on each side, arranged vertically from top to bottom in the following order:

Side 1: Glue the following zodiac animals in order; Rat, Ox, Tiger, Rabbit, Big Snake, Small Snake

Side 2: Glue the following zodiac animals in order: Horse, Goat, Monkey, Rooster, Dog, and Elephant. Then, trim the edges and the area around the pagoda design to form a neat and elegant pagoda-like shape.

Step 8: Thread a piece of string through the top section of the Tung, then tie it securely and neatly to the wooden rod.

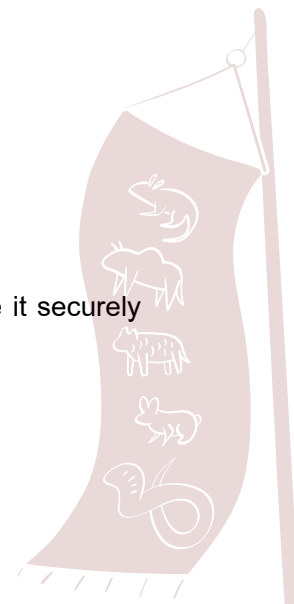
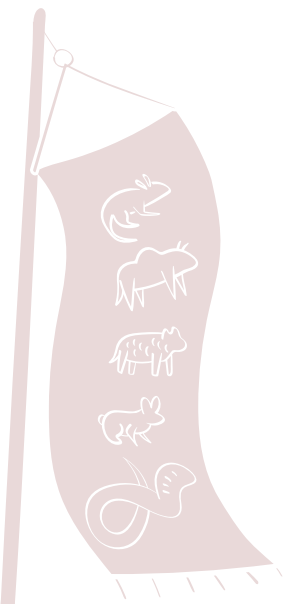
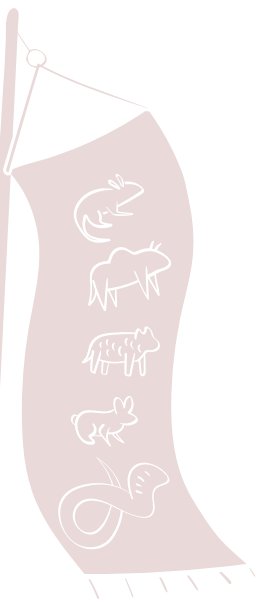

Photo Highlights from the Tung Tua Poeng (Zodiac Flag) Workshop

Tung Phaya Yor

- History and Cultural Significance of Tung Phaya Yor
- Meaning and Cultural Significance of Tung Phaya Yor

Tung Phaya Yor, also known as Tung Sai Moo ("Pork Intestine Flag"), is a colorful decorative flag made from intricately cut and shaped paper. It is often crafted into twisted clusters resembling coiled intestines—hence its name in the Lanna tradition. This type of Tung symbolizes prosperity, auspiciousness, and spiritual offering in Buddhism. It is believed that those who offer the Tung will receive spiritual merit, leading to a life of success and well-being—just like the flag rising and fluttering high in the air. (Saeng-arun Kanokphongchai, 1984)

- Historical Background and Cultural Relevance of Tung Phaya Yor in Lanna Tradition

Tung has long served as a religious and cultural symbol among the Lanna people. Traditionally used in various rituals and festivals, including life-extension ceremonies (Suep Chata), house blessings, and the Songkran festival, the Tung Phaya Yor—especially in the form of Tung Sai Moo—was historically offered as an act of devotion to the Buddha. In some communities, this Tung is also used in memorial ceremonies for the deceased, based on the belief that it can serve as a spiritual vehicle to guide the soul toward a better realm in the afterlife. (Tawee Khueankaew, 1998)

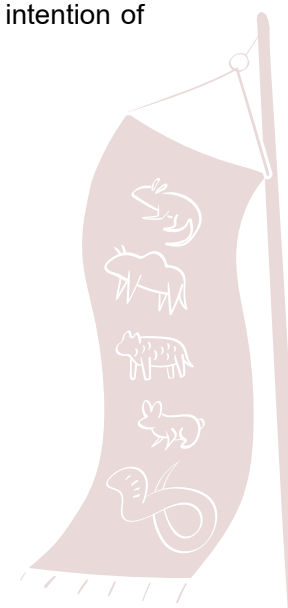
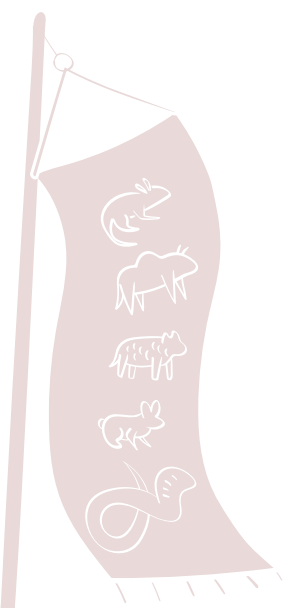
Use of Tung Phaya Yor in Rituals

Tung Phaya Yor plays an important role in many Lanna rituals. One such ceremony is the Suep Chata (life-extension ceremonies), which is held to enhance the spiritual fortune of individuals, households, or even entire towns. It is believed that this ceremony helps to dispel negative energies and bring auspicious blessings. During such rituals, Tung Sai Moo (a form of Tung Phaya Yor) is commonly hung at the ceremonial site as a symbol of protection, blessing, and the removal of misfortune. In the Pi Mai Mueang (Lanna New Year or Songkran Festival), it is a popular tradition for people to build sand pagodas at temples and place Tung Sai Moo atop them. This act symbolizes merit-making for deceased ancestors and serves as a devotional offering in honor of the Buddha.

Beliefs Surrounding Tung Phaya Yor

It is believed that when a Tung flutters in the wind, it helps carry prayers and wishes toward the heavens. The ceremony of offering a Tung to a sacred pagoda (Phra That) is a common Lanna ritual, performed as an act of Buddhist devotion to sacred relics or revered Buddha images. Offering a Tung Sai Moo (a form of Tung Phaya Yor) in such ceremonies symbolizes self-dedication to Buddhism and faith. It is widely believed that this act brings merit and spiritual prosperity to the donor.

In funeral ceremonies and merit-making rituals for the deceased, the Tung Sai Moo is sometimes used as a decoration around the cremation site or placed near the funeral pyre. It is believed that the Tung acts as a bridge or spiritual path, guiding the soul of the departed toward a better realm. Additionally, it is common to donate Tung Sai Moo to temples as a merit-making offering on behalf of deceased loved ones, with the intention of transferring blessings and goodwill to them in the afterlife.

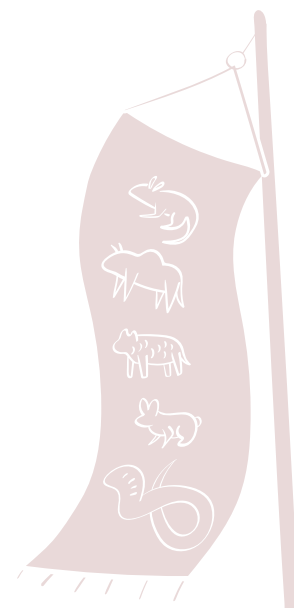
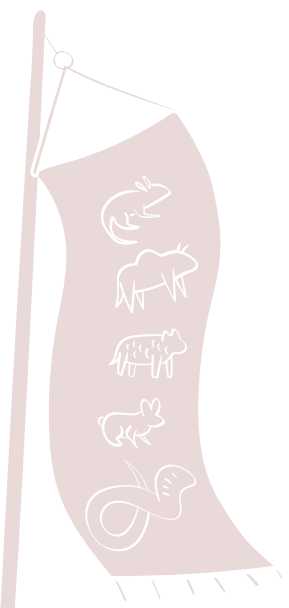
Materials Used in Making Tung Sai Moo

1. Kite paper or mulberry paper – in bright, vibrant colors
2. Colored cardstock – used for the base or backing
3. Thread or string – used for threading and assembling the strands
4. Shaved bamboo or wooden sticks – used as the central pole or frame
5. Glue or adhesive tape – for attaching and securing the paper elements

Tools Used in Making Tung Sai Moo (Pork Intestine Flag)

1. Scissors
2. Needle
3. Glue brush
4. Ruler
5. Pencil

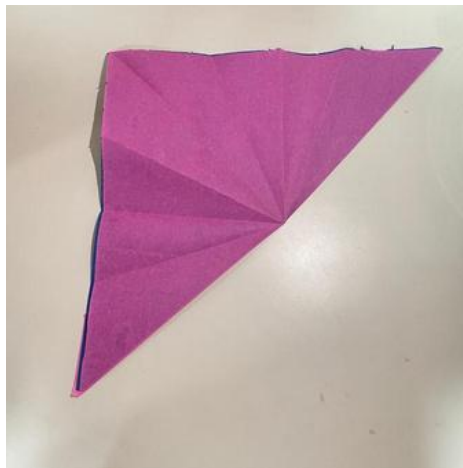

Steps in Making Tung Phaya Yor

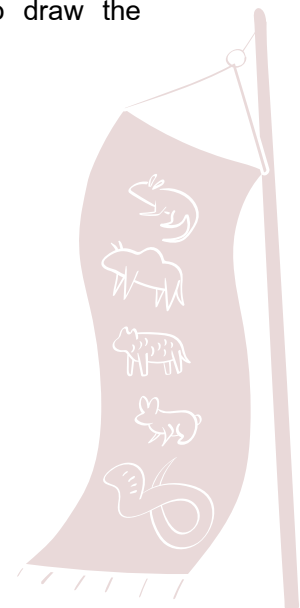
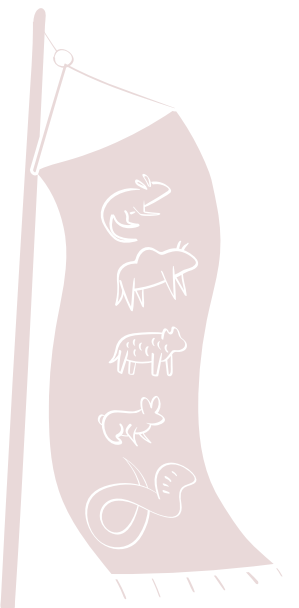
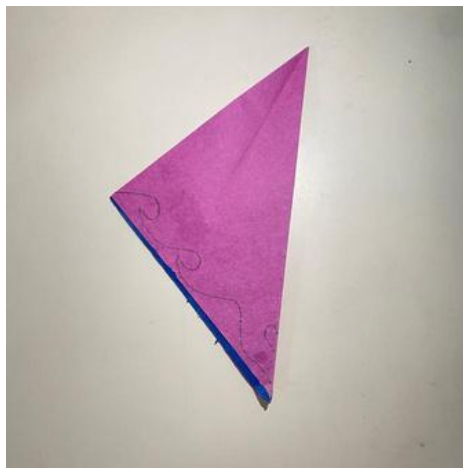
Step 1: Cut the kite paper into two square sheets.

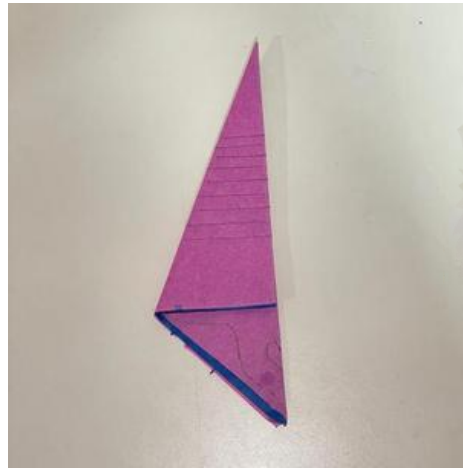
Step 2: Place the two sheets of paper directly on top of each other, aligning them evenly. Then fold them diagonally in half to form a triangle.

Step 3: Fold the paper again into a triangle. Then use a pencil to draw the decorative pattern on the lower section.

Step 4: Fold the paper into a triangle again. Then, using a ruler and pencil, draw horizontal lines across the center of the paper. Leave 1 cm of space between each line, and alternate the gaps from left to right, leaving 0.5 cm margins at the edges.

Step 5: Unfold one layer of the paper and begin cutting the decorative pattern at the bottom edge of the Tung's tail. Then refold the paper to its original shape and carefully cut along the pencil lines, making sure not to tear the Tung.

Step 6: After finishing the cuts, gently unfold each layer of the paper one at a time, being careful not to tear it.

Step 7: Once fully unfolded, spread the paper into a square shape. Then take a circular piece of cardstock, apply glue to it, and stick it at the center of the paper.

Step 8: Thread a needle with string, then sew it through the center of the circular cardstock.

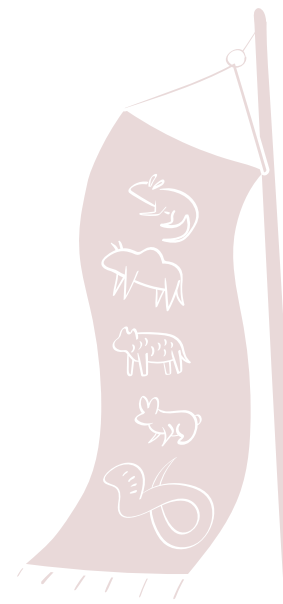
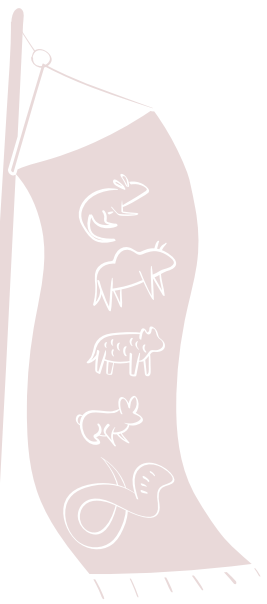

Tips and Techniques

1. When cutting, use the center of the scissors to maintain better control and prevent the paper from tearing.
2. Use paper clips to hold the layers together while cutting to keep the paper from shifting and reduce the risk of tearing.

Photo Highlights from the Tung Phaya Yor Workshop

References

- Khueankaew, T. (1998). Traditional Customs (17th ed.). Bangkok: Liang Chiang Publishing.
- Lanna Cultural Promotion Foundation. (2021). Rituals and Tung in Lanna Traditions. Chiang Mai: Local Culture Publishing House.
- Mitramanochai, T. (n.d.). Traditional knowledge: The invaluable culture of Lanna people – Lanna Tung. Ratchamangkhalaphisek National Library Chiang Mai, Fine Arts Department Region 7. Retrieved from <https://www.finearts.go.th/chiangmailibrary/view/26813>
- Phra Palad Niran Aphiwatthano (Khantima). (2008). Lanna Tung: The Wisdom of the Ancestors (2nd ed.). Chiang Mai: Faculty of Education, Chiang Mai University & Anuphong Printing Ltd.
- Saeng-arun Kanokphongchai. (1984). Tung: Meaning and Belief. Muang Boran Journal. Retrieved from <https://www.muangboranjournall.com/post/tung>
- Wat Phra That Doi Suthep Ratchaworawihan. (2020). Beliefs and Rituals in Offering Zodiac Tung. Retrieved from <https://www.doisuthep.com>
- Youtube. (2024). Lanna Rituals: Zodiac Tung and Devotion. Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=26_1cE9ixkE

